

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

48

**НАУКОВО-
МЕТОДИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

Матеріали конференції

*Розвиток методологічних основ
вищої освіти в ОНАХТ*

ОДЕСА 2017

Матеріали друкуються відповідно до рішення 48-ї науково-методичної конференції ОНАХТ “Розвиток методологічних основ вищої освіти в ОНАХТ”, яка проходила 12–13 квітня 2017 року.

Склад редакції: Єгоров Б.В., д-р техн. наук, професор,
Трішин Ф.А., канд. техн. наук, доцент,
Мардар М.Р., д-р техн. наук, професор,
Кананихіна О.М., канд. техн. наук, доцент,
Мураховський В.Г., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Волков В.Е., д-р техн. наук, професор,
Корнієнко Ю.К., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Радіонова О.В., канд. техн. наук, доцент,
Купріна Н.М., канд. екон. наук, доцент,
Хобін В.А., д-р техн. наук, професор,
Васильєв С.В., методист

Методичні рекомендації для студента спеціальності 242 "Туризм" щодо самостійних розрахунків економічної ефективності туризму

А.М. Іванов, В.Д. Олійник

Економічна ефективність туризму означає отримання економічного ефекту від організації туризму в масштабах держави; туристського обслуговування населення регіону; виробничо-обслуговуючого процесу туристської фірми. Це, в свою чергу, потребує розгляду проблеми визначення народногосподарського критерію ефективності туризму в трьох аспектах - на рівні суспільства, галузі та окремої туристської фірми.

Туризм безпосередньо бере участь у створенні національного доходу країни. Сукупний внесок туризму в економіку країни включає як прямий, так і непрямий вплив. Прямий вплив - результат витрат туриста на покупку послуг і товарів туризму. Непрямий вплив - гроші, витрачені туристами в місці перебування, що створюють дохід, приводить до ланцюгової реакції: витрати - доходи - витрати - доходи.

Дохід являє собою виторг фірми й підприємств від продажу туристських послуг, товарів. Дохід регіону - це податки, отримані із цього виторгу, що залишаються в розпорядженні регіону.

Однією із особливостей туризму є те, що туристський продукт, вироблений на експорт, не вивозиться із країни, а в ній реалізується. Споживач туристського продукту сам переборює відстань, що відокремлює його від туристського продукту, що його цікавить.

Туризм, як торгівлю послугами на світовому ринку, можна назвати невидимим експортом. Він вносить відповідний вклад у платіжний баланс країни. Наприклад, зважаючи на те, що в Україні розвинений більшою мірою виїзний міжнародний туризм, вивіз валюти значно перевищує її ввіз, що, безумовно, є негативним впливом на економіку країни.

Туристські витрати - це споживчі витрати відвідувача, які пов'язані із забезпеченням його потреб як туриста, і здійснені ним перед, протягом та після поїздки та у місцях відвідування.

До головних туристських витрат слід віднести:

1. Комплексні тури (пакет послуг).
2. Послуги розміщення (короткотермінового проживання).
3. Харчування.
4. Послуги транспорту.
5. Екскурсійне обслуговування.
6. Послуги перекладача.
7. Організаційні послуги: туроператора, турагента.
8. Рекреаційні, культурні, розважальні, спортивні заходи.
9. Придбання сувенірної продукції, фототоварів, відвідування магазинів.
10. Страхування.
11. Інші (у т.ч. фінансові послуги, оренда транспортних засобів тощо).

До основних показників туристської діяльності країни (регіону) слід віднести:

- кількість відвідувачів;
- кількість іноземних (в'їзних) відвідувачів;
- кількість зарубіжних (виїзних) відвідувачів;
- кількість внутрішніх туристів;
- кількість екскурсантів;
- середня тривалість перебування = кількість ночівель (туро-днів, ліжко-днів, людино-днів) / кількість туристів;
- показник середньодобових витрат відвідувача = вартість туру/тривалість туру;
- показник обсягу туристського споживання = в'їзне туристське споживання + внутрішнє туристське споживання + виїзне туристське споживання + надходження від в'їзних одноденних відвідувань;
- показник валових туристських витрат в інших країнах – показник, що відображає обсяг туристського споживання громадян України за її кордоном
- кількість суб'єктів галузі туризму = кількість суб'єктів турдіяльності + кількість готелів та аналогічних закладів + кількість санаторно-курортних (оздоровчих) закладів;
- чисельність працівників галузі туризму = чисельність працівників суб'єктів турдіяльності + чисельність працівників готелів та аналогічних закладів + чисельність працівників санаторно-курортних (оздоровчих) закладів;
- обсяг послуг, наданих підприємствами сфери туризму = обсяг послуг, наданих суб'єктами турдіяльності + доходи від експлуатації готелів та аналогічних закладів + сума вартості продажу всіх путівок санаторно-курортних (оздоровчих) закладів;
- коефіцієнт завантаження засобів розміщення = загальний час перебування приїжджих (ліжко-днів, людино-днів) / (кількість місць (номерів) закладу * 365).

Система економічних показників розвитку туризму включає:

- обсяг туристського потоку;
- стан і розвиток матеріально-технічної бази;
- показники фінансово-економічної діяльності туристської фірми;
- показники розвитку міжнародного туризму.

Туристський потік – це постійне прибуття туристів до країни (регіону).

До показників, що характеризують туристський потік відносяться: загальна кількість туристів, у тому числі організованих й самодіяльних; кількість туро-днів (ночівель, ліжко-днів); середня тривалість (час) перебування туристів у країні (регіоні).

Кількість туро-днів (людино-днів) визначається шляхом множення загальної кількості туристів на середню тривалість (у днях) перебування одного туриста в країні (регіоні).

Туристський потік - явище нерівномірне. Тому для характеристики нерівномірності туристського потоку застосовують коефіцієнт нерівномірності,

який може бути обчислений трьома засобами залежно від мети й завдання аналізу динаміки туристського потоку.

Коефіцієнт нерівномірності, % = $\frac{\text{Кількість туро-днів у місяці максимального туристського потоку, людино-днів} * 100 \%}{\text{Кількість туро-днів у місяці мінімального туристського потоку, людино-днів}}$.

Коефіцієнт нерівномірності, % = $\frac{\text{Кількість туро-днів у місяці максимального туристського потоку, людино-днів} * 100 \%}{\text{Річна кількість туро-днів, людино-днів}}$.

Коефіцієнт нерівномірності, % = $\frac{\text{Кількість туро-днів у місяці максимального туристського потоку, людино-днів} * 100 \%}{\text{Середньомісячна кількість туро-днів, людино-днів, де Середньомісячна кількість туро-днів, людино-днів} = \frac{\text{Річна кількість туро-днів, людино-днів}}{12}}$.

Показники, що характеризують стан і розвиток матеріально-технічної бази туризму, визначають її потужність у даній країні (регіоні).

До них відносяться: ліжковий фонд будинків відпочинку, пансіонатів, турбаз, готелів, санаторіїв і т.п., а також кількість ліжок, наданих місцевими жителями; кількість місць у торгівельних залах підприємств харчування для туристів; кількість місць у театрах, відведених для туристів; кількість ванн у водолікарнях, відведених для туристів й інше.

Потужність ліжкового фонду (загальна кількість ліжко-місць) = $\text{Кількість ліжко-місць цілорічного використання} * 365 + \text{Кількість ліжко-місць сезонного використання} * \text{Кількість днів сезонного використання}$.

Показники фінансово-економічної діяльності туристської фірми включають: обсяг реалізації туристських послуг або виторг від реалізації послуг туризму, показники використання робочої сили (продуктивність праці, рівень витрат на оплату праці та ін.), показники використання виробничих фондів (фондовіддача, оборотність оборотних коштів та ін.), собівартість послуг туризму, прибуток, рентабельність, показники фінансового стану туристської фірми (платоспроможність, ліквідність, фінансова стабільність та ін.).

Показники, що характеризують стан і розвиток міжнародного туризму - кількість туристів, що відвідали закордонні країни (визначається по числу перетинання державного кордону); кількість туро-днів відносно іноземних туристів; сумарні грошові витрати, зроблені туристами за час закордонних поїздок.

Враховуючи всі вище запропоновані економічні розрахунки, студент має легко та ефективно впоратися із запропонованими викладачем самостійними завданнями, які на перший погляд студент вважає неможливими для виконання з причин недостатніх економічних знань та вмінь їх застосовувати на практиці.